

МІСЦЕ ТРАНСАКЦІЙНИХ ВИТРАТ В УПРАВЛІННІ ПЕРСОНАЛОМ

В тезах порушена проблема обґрунтування місця транзакційних витрат в системі управління персоналом на підприємстві.

Ключові слова: транзакційні витрати, персонал, управління персоналом.

МЕСТО ТРАНСАКЦИОННЫХ ЗАТРАТ В УПРАВЛЕНИИ ПЕРСОНАЛОМ

В тезисах затронута проблема обоснования места транзакционных затрат в управлении персоналом на предприятии.

Ключевые слова: транзакционные затраты, персонал, управление персоналом.

PLACE TRANSACTIONAL COSTS IN PERSONNEL MANAGEMENT

In theses touched the problem of the justification of a place transactional costs in personnel management at the enterprise is mentioned.

Keywords: transactional costs, personnel, personnel management.

Необхідність управління витратами на персонал зумовило необхідність дослідження транзакцій, які здійснюють суттєвий вплив на ефективність соціально-економічних систем в межах багаторівневого управління, оскільки теоретиками та практиками доведено, що від рівня і динаміки витрат залежать не тільки фінансові результати діяльності підприємств у кожній галузі господарювання, а й акумулювання національного доходу на рівні країни. Таким чином питання визначення місця транзакційних витрат в управлінні персоналом є актуальними та своєчасними.

Транзакційні витрати виникли в межах інституціональної теорії. Вітчизняна школа послідовників інституціоналізму складається з таких науковців: С. Архієреєв, І. Булеєв, В. Демент'єв, І. Коропецький, Ж. Поплавська [1-4] та ін. Найвідомішим дослідником, якого справедливо можна віднести до послідовників теорії транзакційних витрат, є С. Архієреєв, праці якого містять відмінне від інших бачення природи

досліджуваної категорії (дослідники в більшості розглядають трансакційні витрати виключно як перешкоду для ефективної взаємодії агентів на ринку). Незважаючи на численні дослідження, питання трансакцій в управлінні персоналом є відкритими, а проблема негативного впливу трансакцій залишається дискусійною. З огляду на зазначене метою дослідження є обґрунтування місця трансакційних витрат в системі управління персоналом на підприємстві. Об'єкт дослідження – процеси управління персоналом.

Безперечно, витрати на персонал складають значну частку сукупних витрат підприємства, а тому від їх раціональності та оптимальності залежить ефективність діяльності підприємства, зокрема обсяг прибутку. Для вирішення питань управління витратами на персонал необхідно мати інформацією про них, класифікувати їх, скорочувати ті, що не пов'язані з розвитком персоналу. Тобто прийняття управлінських рішень стосовно управління витратами має ураховувати, перш за все, трансакційні витрати, які мають бути скорочені – такою є розповсюджена думка стосовно управління витратами.

На підприємстві в ході його поточної діяльності виникають сукупні трансакційні витрати, пов'язані з різними сферами діяльності. Можна виділити сукупні трансакційні витрати і специфічні. До специфічних відносять такі, наприклад: трансакційні витрати інноваційної діяльності, маркетингової діяльності, фінансової діяльності і т.ін. Враховуючи те, що менеджмент персоналу є окремою сферою управлінської діяльності на підприємстві, можна виділити трансакційні витрати, які виникають безпосередньо при реалізації функцій управління персоналом. Таким чином, для визначення залежності між трансакційними витратами і ефективністю менеджменту персоналу доцільно дослідити особливості зв'язку сукупних трансакційних витрат підприємства як зовнішніх по відношенню до менеджменту персоналу і специфічних трансакційних витрат менеджменту персоналу як внутрішніх по відношенню до останнього.

Дослідження природи трансакційних витрат дозволило зробити висновок, що серед дослідників існують протиріччя у визначенні позитивного чи негативного впливу трансакцій на функціонування соціально-економічних систем. Зокрема, бачення С. Архієреєва можна проілюструвати таким чином: «Достатньо привести приклад добровільного підтримання стандартів у виробництві птиці, що маркірується колективними товарними знаками, щоб зрозуміти, що трансакційні витрати, які при цьому

виникають, забезпечують збільшення суспільного добробуту. В результаті корисність споживаних благ збільшується, так як знижуються трансакційні витрати іншої сторони – споживачів» [1, с. 8]. Розглядаючи трансакційні витрати в контексті суспільного поділу праці, С. Архієреєв стверджує, що саме такі витрати забезпечують можливість обміну, протиставляючи загальновизнаному порівнянню трансакційних витрат, таких як «сили тертя» К. Ерроу, своє бачення їх як «мастила», ставлячи паралельно важливе питання їх ефективності.

Загальний аналіз розвитку досліджень трансакційних витрат в рамках інституціональної економіки дає можливість стверджувати, що більшість представників економічної теорії розглядають цю категорію з макроекономічної точки зору, не беручи до уваги, що ці витрати в явному та неявному вигляді (явні, тобто грошові, та неявні – ті, що несе підприємство у разі неефективного використання часу висококваліфікованих працівників та втрати альтернативних можливостей використання ресурсів) важким тягарем кладуться на плечі підприємства. Це створює передумови для виокремлення невід’ємних трансакційних витрат, тобто таких що забезпечують обмін між підприємствами продуктами їх діяльності. До того ж на основі зазначеного виокремлення є необхідність розробки заходів регулювання їх на мікрорівні (підприємстві) шляхом прийняття управлінських рішень на коротко та довготривалу перспективу.

Щодо небажаних трансакційних витрат (за класифікацією С. Архієреєва – втрати), то вони потребують запровадження заходів їх превентивного попередження щоб максимально не допустити їх виникнення. Таким чином, базуючись на наведених класифікаціях, визначимо, що під управлінням трансакційними витратами розуміють збільшення трансакційних витрат, що призначені для зменшення непродуктивних трансакційних витрат.

Література:

1. Архиев С. И. Трансакционные издержки и неравенство в условиях рыночной трансформации / С. И. Архиев. – Х. : Бизнес Информ, 2000. – 288 с.
2. Булев И. П. Управление трансакционными издержками в переходной экономике. НАН Украины, Ин-т экономики промышленности. / И. П. Булев. – Донецк, 2002. – 154 с.
3. Поплавська Ж. В. Сектор трансакцій в Україні: проблеми оцінки і

розвитку / Ж. В. Поплавська // Научные труды ДонНТУ. Серия: Экономическая. – 2006. – Выпуск 103-1. – С. 89–94.

4. Постсоветский институционализм : монография / Под ред. Р. М. Нуреева, В. В. Дементьева. – Донецк : Каштан, 2005. – 480 с.